

Byla C-394/22**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2022 m. birželio 15 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Hof van beroep, Antverpenas (Belgija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. birželio 7 d.

Ieškovė:

Oilchart International NV

Atsakovai:

O.W. Bunker (Netherlands) BV

ING Bank NV

Pagrindinės bylos dalykas

Byloje nagrinėjamas ieškovės, Nyderlandų bendrovės *Oilchart international NV*, reikalavimas apmokėti sąskaitą faktūrą už jūrų laivo degalų papildymą Sluiskilo uoste (Nyderlandai). Skolininkė bankrutavo taip ir neapmokėjusi šios sąskaitos. Remiantis bankų suteiktų garantijų nuostatomis, buvo pareikštas ieškinys Belgijos teisme su mokėjimo reikalavimu.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

SESV 267 straipsniu grindžiamame prašyme keliamas klausimas, ar Belgijos teismas turi jurisdikciją byloje, kurioje, viena vertus, reikia patikrinti, ar reikalavimui taikomos specialios Nyderlandų bankroto įstatymo nuostatos, leidžiančios reikšti šį reikalavimą ne bankroto procedūros metu, kita vertus, reikia įvertinti, ar toks reikalavimas gali būti reiškiamas tuo pat metu, kaip ir bankroto administratoriui Nyderlanduose pateiktas prašymas dėl apmokėjimo iš bankroto turto masės. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat

klausia, ar atitinkamos Nyderlandų teisės nuostatos pažeidžia Reglamento Nr. 1346/2000 (toliau – Reglamentas dėl bankroto bylų) 3 straipsnio 1 dalį.

Prejudiciniai klausimai

(a)

Ar Reglamento Nr. 1215/2012 („Briuselis Ia“) 1 straipsnio 2 dalies b punktas, siejamas su Reglamento Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų 3 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad Reglamento Nr. 1215/2012 („Briuselis Ia“) 1 straipsnio 2 dalies b punkto sąvokos „bankrot[as], su nemokių bendrovių arba kitų juridinių asmenų likvidavimu susij[ę] proces[ai] ir panaš[ios] bylo[s]“ apima ir procesą, kurio metu ieškinyje nurodytas reikalavimas apibūdinamas tik kaip komercinis reikalavimas, neminint, kad jau yra paskelbtas atsakovės bankrotas, o kaip teisinis reikalavimo pagrindas nurodomos specialios nukrypstančios Nyderlandų bankroto teisės nuostatos (*Nederlandse Wet van 30 september 1893, op het faillissement en de surséance van betaling* (1893 m. rugsėjo 30 d. įstatymas dėl bankroto bylų ir mokėjimų atidėjimo, toliau – NIG) 25 straipsnio 2 dalis), ir kurio metu:

- reikia įvertinti, ar toks reikalavimas laikytinas peržiūrėtinu reikalavimu (NIG 26 straipsnis, siejamas su 110 straipsniu), ar neperžiūrėtinu reikalavimu (NIG 25 straipsnio 2 dalis),
- remiantis specialiomis Nyderlandų bankroto teisės taisyklėmis reikia įvertinti, ar abu reikalavimus galima reikšti tuo pat metu ir ar pareiškus vieną jų neužkertamas kelias pareikšti kito, atsižvelgiant į konkrečias kiekvieno reikalavimo teisinės pasekmės (įskaitant galimybę pasinaudoti po bankroto perimta banko garantija)?

Taip pat:

(b)

Ar NIG 25 straipsnio 2 dalis yra suderinama su Reglamento Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų 3 straipsnio 1 dalimi tiek, kiek pagal šią teisės nuostatą leidžiama tokį reikalavimą (pagal NIG 25 straipsnio 2 dalį) pareikšti kitos valstybės narės teisme, o ne valstybės narės, kurioje paskelbtas bankrotas, bankroto bylas nagrinėjančiame teisme?

Nurodomi Sąjungos teisės aktai

2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija), 1 straipsnio 2 dalies b punktas

2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų, 3 straipsnio 1 dalis

Nurodomi nacionalinės teisės aktai

Wet van 30 september 1893, op het faillissement en de surséance van betaling (Nederlandse faillissementswet) (1893 m. rugsėjo 30 d. įstatymas dėl bankroto bylų ir mokėjimų atidėjimo (Nyderlandų įstatymas dėl bankroto bylų)), 25, 26 ir 110 straipsniai

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 *OW Bunker (Netherlands) BV* (toliau – OWB NL) yra Danijos OWB grupės bendrovė. OWB NL nurodymu ieškovė į Sluiskilo uostą (Nyderlandai) patiekė degalų jūrų laivui *ms Evita K* ir už tai išrašė 116 471,45 USD dydžio sąskaitą faktūrą, kuri, OWB NL bankrutavus, liko neapmokėta.
- 2 Kadangi ieškovė, OWB NL bankrutavus, siekdama atgauti mokėjimą už patiektus degalus, paprašė areštuoti kelis laivus, iš laivų savininkų ji gavo bankų garantijas, kurios leido areštus panaikinti. Šiose garantijose buvo numatyta, kad jomis buvo galima pasinaudoti remiantis „Belgijoje priimtu teismo arba arbitražo teismo sprendimu, adresuotu arba OWB NL“, arba laivo savininkui.
- 3 Teigiama, kad prieš bankrotą *ING Bank NV* (toliau – ING) kartu su kitais bankais buvo suteikęs kreditą. Užtikrindamos kredito grąžinimą, įvairios OWB grupės įmonės, tarp jų ir OWB NL, perleido ING jų esamus ir būsimus reikalavimus galutiniams klientams. ING įstojo į bylą ir paprašė uždrausti pasinaudoti bankų garantijomis ar kitomis reikalavimų užtikrinimo priemonėmis dėl laivo degalų papildymo tol, kol nėra užbaigtas OWB NL bankrotas.
- 4 Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad ieškinys OWB NL yra nepriimtinas. Jis pripažino neturintis tarptautinės jurisdikcijos nagrinėti ING prašymą. Apeliacinėje instancijoje prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas pripažino, kad atsakovės OWB NL, kuri, kaip ir pirmojoje instancijoje, neatvyko į pirmąjį teismo posėdį, veiksmai, remiantis Reglamento Nr. 1215/2012 (toliau – Reglamentas „Briuselis Ia“) 28 straipsnio 1 dalimi, vertintini kaip teismo tarptautinės jurisdikcijos neturėjimu grindžiamas prieštaravimas. Pagal šią nuostatą atsakovui neatvykus į teismą teismas pirmiausia turi įvertinti, ar jis turi jurisdikciją pagal šį reglamentą.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 5 Ieškovė reikalauja apmokėti neapmokėtą sąskaitą faktūrą už patiektus degalus. Ieškinyje jau keturis mėnesius trunkanti OWB NL bankroto byla nebuvo paminėta, o reikalavimas apibūdintas kaip įprastas komercinis reikalavimas.

Tačiau savo prašymus ieškovė grindė Nyderlandų įstatymo dėl bankroto bylų (toliau – NIG) 25 straipsnio 2 dalimi.

- 6 NIG 25 straipsnis susijęs su neperžiūrėtinais reikalavimais. Pastarieji skiriasi nuo įprastų peržiūrėtinų reikalavimų – taip pat vadinamų nemokumo reikalavimais; šiuos reikalavimus kreditorius pareiškia bankroto administratoriui, siekdamas, kad jie būtų patenkinti iš bankroto turto masės (Nyderlandų bankroto teisėje tai yra reikalavimai pagal NIG 26 straipsnį, siejamą su 110 straipsniu). Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas kalba ir apie reikalavimus „iš bankroto turto masės“. NIG 25 straipsnio 1 dalyje minimi neperžiūrėtini reikalavimai – tai reikalavimai, tiesiogiai susiję su bankroto turto mase, pavyzdžiui, daiktinės teisės. Šie reikalavimai reiškiami bankroto administratoriui. Tačiau NIG 25 straipsnio 2 dalyje taip pat numatyta, kad neperžiūrėtinus reikalavimus galima reikšti ne bankroto administratoriui, o tiesiogiai bankrutuojančiam juridiniam asmeniui. Tokių reikalavimų „ne iš bankroto turto masės“ atveju teismo sprendimas pagal NIG 25 straipsnio 2 dalį nedaro poveikio bankroto turto masei. Tai reiškia, kad šie reikalavimai daro poveikį tik bankrutuojančiam skolininkui asmeniškai.
- 7 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas paaiškina, kad ieškovė, reikšdama reikalavimą „ne iš bankroto turto masės“, akivaizdžiai siekia pasinaudoti po OWB NL bankroto suteiktomis bankų garantijomis. Be to, ieškovė greta šios bylos bankroto administratoriui Nyderlanduose pareiškė įprastą peržiūrėtiną reikalavimą dėl mokėjimo „iš bankroto turto masės“.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 8 Savo prejudiciniais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas siekia išsiaiškinti, ar jis turi jurisdikciją. Taip yra tik tuo atveju, jeigu reikalavimas nėra susijęs su bankrotu. Pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnio 2 dalies b punktą šis reglamentas netaikomas „bankrotui, su nemokių bendrovių arba kitų juridinių asmenų likvidavimu susijusiems procesams ir panašioms byloms“. Be to, Reglamento dėl bankroto bylų 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad tarptautinę jurisdikciją nagrinėti tiesiogiai iš bankroto bylos kylančius ir glaudžiai su ja susijusius ieškinius turi valstybė narė, kurios teritorijoje buvo iškelta bankroto byla – šiuo atveju Nyderlandai (žr. ir 2009 m. vasario 12 d. Sprendimą *Seagon* (C-339/07, EU:C:2009:83)).
- 9 Lemiamas kriterijus, siekiant nustatyti teismo jurisdikciją, yra ne ieškinio procedūrinis kontekstas, o jo teisinis pagrindas. Reikia nustatyti, ar teisė arba pareiga, dėl kurios pareiškiamas ieškiny, numatyta bendrosiose civilinės ir komercinės teisės normose ar nukrypti leidžiančiose normose, konkrečiai taikomose bankroto bylose (2019 m. vasario 6 d. Sprendimas *NK* (C-535/17, EU:C:2019:96, 28 punktą)). Be to, pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją ryšio tarp ieškinio ir bankroto bylos stiprumas yra lemiamas sprendžiant, ar Reglamento Nr. 44/2001 1 straipsnio 2 dalies b punkte skelbiama

išimtis yra taikytina (2017 m. lapkričio 9 d. Sprendimas *Tünkers France ir Tünkers Maschinenbau* (C-641/16, EU:C:2017:847, 28 punktą ir jame nurodoma jurisprudencija)).

- 10 Atsižvelgiant į minėtąją jurisprudenciją, sprendžiant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo jurisdikcijos klausimą svarbu tai, ar nagrinėjamas reikalavimas, kaip teigia ieškovė, iš tiesų yra reikalavimas „ne iš bankroto turto masės“, kaip jis suprantamas pagal NIG 25 straipsnio 2 dalį, ar jis laikytinas įprastu peržiūrėtinu reikalavimu „iš bankroto turto masės“, kaip tai suprantama pagal NIG 26 straipsnį, siejamą su 110 straipsniu (dėl šio skirtumo žr. šios santraukos 6 punktą). Kaip minėta šios santraukos 8 punkte, pagal Reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnio 2 dalies b punktą ir Reglamento dėl bankroto bylų 3 straipsnio 1 dalį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi jurisdikciją nagrinėti tik su bankrotu nesusijusius reikalavimus. Taip būtų reikalavimo „ne iš bankroto turto masės“ atveju, bet ne reikalavimo „iš bankroto turto masės“, kaip antai bankroto administratoriui Nyderlanduose pareikšto reikalavimo, atveju. Be to, jeigu nagrinėjamas reikalavimas yra reikalavimas „ne iš bankroto turto masės“, neaišku, ar galima abu reikalavimus reikšti tuo pat metu – vieną Belgijoje, kitą – Nyderlanduose.
- 11 Kadangi teismas, prieš imdamasis likusių klausimų, pirmiausia turi nustatyti, ar jis apskritai turi jurisdikciją, neaišku, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi teisę spręsti, koks tai reikalavimas.
- 12 Bankų garantijose, kuriomis ieškovė norėtų pasinaudoti remdamasi teismo sprendimu, kurio ji siekia šiuo savo ieškiniu (žr. šios santraukos 2 punktą), reikalavimo pobūdis nenurodytas. Todėl neaišku, ar reikalingame teismo sprendime iš OWB NL būtų priteista patenkinti įprastą peržiūrėtiną reikalavimą „iš bankroto turto masės“ pagal NIG 26 straipsnį, siejamą su 110 straipsniu, ar – su bankrutuojančiu skolininku asmeniškai susijusioje byloje – reikalavimą „ne iš bankroto turto masės“, kaip tai suprantama pagal NIG 25 straipsnio 2 dalį. Tačiau iš šalių pateiktos eksperto teisininko išvados matyti, kad šiomis bankų garantijomis negalima pasinaudoti remiantis teismo sprendimu, kuriame nurodyta patenkinti reikalavimą „iš bankroto turto masės“.
- 13 Kartu atrodo, kad atsakyti į klausimą, ar galima reikšti reikalavimą „ne iš bankroto turto masės“, jeigu bankroto administratoriui jau buvo pareikštas įprastas peržiūrėtinas reikalavimas „iš bankroto turto masės“, įmanoma tik remiantis Nyderlandų bankroto teisės nuostatomis, bet ne bendrosios civilinės ir komercinės teisės nuostatomis. Reiškiant šį reikalavimą galiausiai siekiama, kad neapmokėta sąskaita faktūra būtų apmokėta ne bankroto proceso metu pasinaudojant bankų garantija. Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro nuorodą į Reglamento dėl bankroto bylų 4 konstatuojamąją dalį. Pagal šią konstatuojamąją dalį tam, „kad rinkta tinkamai veiktų, reikia vengti skatinti šalis perkėlinėti turto ar teismo procesą iš vienos valstybės narės į kitą ieškant palankesnės teisinės padėties“.

- 14 Todėl kyla klausimas, ar Reglamento „Briuselis Ia“ 1 straipsnio 2 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad jurisdikciją nuspręsti, ar šioje byloje nagrinėjamas reikalavimas yra reikalavimas „iš bankroto turto masės“, ar reikalavimas „ne iš bankroto turto masės“, ir ar abu reikalavimus galima reikšti tuo pat metu, turi tik Nyderlandų teismas, kurio veiklos teritorijoje buvo iškelta bankroto byla.
- 15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat klausia, ar NIG 25 straipsnio 2 dalis yra suderinama su Reglamentu dėl bankroto bylų, jeigu pagal šią nuostatą yra leidžiama tokį reikalavimą reikšti kitame teisme nei valstybės narės, kurioje buvo iškelta bankroto byla, teismas.

DARBINIS VERTINIMAS